

Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Postmottak@ed.dep.no
Deres ref. 23/2210

Vår ref.: Arvid Bekjorden

Vår dato: 15.11.2024

Høringssvar fra Distriktsenergi til Energidepartementets høring; Melding med forslag til utredningsprogram for etablering av kjernekraftverk i Taftøy Næringspark i Aure og Heim kommuner

Distriktsenergi representerer mer enn halvparten av landets energiverk. Med dette svaret følger vårt innspill til høringen.

Oppsummering

Det har den senere tid kommet rapporter (blant annet fra Sverige) som viser til at kraftprisen fra et kjernekraftverk vil være i størrelsesorden fra 120 øre/KWh og oppover. Dette innebærer ca. 3 ganger kostnaden av landbasert vindkraft. Det vil også være behov for store statlige garantier.

Tidshorizonten for en eventuell ferdigstillelse av et kjernekraftverk i Norge vil være minimum 15 til 20 år, slik vi vurderer det. Dette skyldes blant annet at det for tiden utarbeides et felles regelverk i EU, som det forventes at det tar flere år før dette er ferdig.

I tillegg til dette kommer tiden det tar for konsesjonsbehandling, anbudsinnhenting og utfordringene med lagring og bygging m.m.

Mangelen på kompetanse i Norge, samt dertil etter alt å dømme behovet for opprettelse av særskilte studier/skoleplasser er en annen utfordring. På denne bakgrunn mener Distriktsenergi at Norge bør ha hovedfokus på utbygging av mer fornybar energi (der vi har naturgitte fordeler) og energieffektivisering i årene fremover. Det er imidlertid ikke til hinder for at det bygges opp kunnskap rundt kjernekraft som på sikt kan danne grunnlag for en mulig utbygging av dette.

Vi vil advare mot at mulig kjernekraft i fremtiden benyttes som unnskyldning for å skyve på viktige beslutninger som må tas i dag for å møte behovet for fornybar kraft i Norge, ikke minst for å møte våre forpliktelser med hensyn til å nå våre klimamål. De beslutninger som må tas i dag, de innebærer ikke kjernekraft.

Distriktsenergi vil også bemerke at dagens geopolitiske situasjon gjør det tvingende nødvendig å se på eventuell kjernekraft i lys av denne.

Bakgrunnen for høringen

Den norske kjernekraft-debatten har igjen blitt aktualisert, da i hovedsak grunnet utfordringer med å finne støtte til utbygging av ny fornybar kraft, spesielt vindkraft på land. Bakgrunnen for dette behovet er overgangen fra fossil energi til fornybar energi grunnet klimautfordringene. Institutt for Energiforskning (IFE) ble opprettet i 1948 og har på det meste drevet fire atomreaktorer i Norge, da i forskningsøye med.

Det var på 70-tallet konkrete planer om kjernekraftverk i Norge. Men så mistet kjernekraften støtte utover 70-tallet. På 80-tallet var det såpass upopulært at man knapt kunne snakke om det.

Synet på kjernekraft kan se ut til å ha snudd etter at det viser seg at Norge ikke har nok kraft med tanke på det grønne skiftet. Analyser viser et kraftunderskudd på sikt, da i takt med framveksten av nye kraftkrevende industrier og eksisterende virksomheters behov.

Noe av argumentasjonen er bekymringen for at atomkraft vil gi høyere strømpris i Norge. Flere kommuner har sagt ja til å utrede kjernekraft. Noen av dem har gått sammen og etablert organisasjonen NKK, Norske kjernekraftkommuner. En undersøkelse fra Opinion i februar 2023 viste at 51 prosent av landets befolkning var for kjernekraft.

Distriktsenergis kommentarer

Distriktsenergi er positive til at Norge og norske myndigheter, utreder og skaffer seg kompetanse om kjernekraft. Det er svært viktig at dette arbeidet ikke gjøres på bekostning av arbeidet med å bygge ut mer fornybar energi. Distriktsenergi mener at en eventuell utvikling av kjernekraft i Norge, er mer komplisert enn mange kanskje tror, og at det i alle fall vil ta lang tid. Vi tror at et eventuelt ferdig kjernekraftverk (med infrastruktur) ikke er realistisk før tidligst en gang på 2040 tallet.

Det skyldes særlig mangel på:

- Nok kompetanse i Norge/studieplasser
- Naturgitte ressurser slik som uran
- Teknisk infrastruktur/nett
- Felles EU regelverk og forskrifter/ EU ferdigstiller dette tidligst i 2032.
- Finansiering
- En krevende geopolitisk situasjon

Det er ingen som noensinne har søkt om å bygge et kommersielt kjernekraftverk i Norge. Det finnes ingen rutiner eller prosesser for dette. Dette vil det ta tid å få på plass. Det vil deretter ta lang tid å behandle søknader.

Kompetanse

Det mangler også kompetanse til å bygge og jobbe på anleggene. Det tar flere år å utdanne atomfysikere. Her har Norge bare nylig startet. Myndighetene ga i 2023 finansiering til opp mot 40 studieplasser innen kjernefysikk og kjerneenergi.

Det tar flere år før disse er gjennom utdanningen. Det kan hende en andel faller fra underveis, og det er ikke gitt at alle 40 vil jobbe med kjernekraft. Dessuten må vi forvente at behovet for kompetanse strekker seg adskillig lengre enn dette.

Disse personene trenger også ha sikkerhetsklarering.

Vindkraft på land er betydelig billigere

Å bygge atomkraftverk er komplisert og dyrt. Prisanslagene som er lagt fram så langt, har økt etter inflasjonen og at kronen har falt i verdi. For Norge er det klart mest samfunnsøkonomisk lønnsomt å bygge ut vindkraft på land.

Samarbeid med Sverige og Finland

Det kan også være enklere og billigere for Norge å dra nytte av nabolandene Sverige og Finland sine erfaringer og kompetanse innenfor kjernekraft. Disse landene har allerede kjernekraft i sin energimiks.

Kjernekraft er best egnet som grunnlast, ikke som variabel strømforsyning. Vannkraften setter Norge i en særstilling siden den kan reguleres. De fleste land har ikke vannkraft med magasiner. Disse kan brukes til å produsere energi når sola ikke skinner på solcellepanelene eller at vinden ikke blåser på turbinbladene.

Tidkrevende også med små atomkraftverk

Det har nå kommet kjernekraft-teknologi som kan være lettere å få til i Norge. Små, modulære reaktorer (SMR) har dukket opp i kjernekraftdebatten den siste tiden, der et knippe produsenter på papiret legger opp til et mer økonomisk rasjonelt løp.

Stordriftsfordelene av masseproduksjon og gevinstene som kommer ved å lage byggeklosser på fabrikk (heller enn å bygge hele anlegget der det skal være) er noen av fortrinnene som blir nevnt.

Også denne teknologien trengs det betydelig kunnskapsinnhenting og erfaringer rundt. Denne kunnskapsinnhenting vil bidra til å klargjøre hvor realistisk dette er i Norge og i så fall innen hvor lang tid.

Vi tror at også her vil man møte mange av de samme utfordringene som ved mere tradisjonelle kjernekraftverk, slik vi kjenner disse i dag så som spørsmål om lagring av avfall og strålefare.

Det pekes på at flere kommuner i dag er positive til kjernekraftverk. Vi tror imidlertid at her vil man oppleve utfordringer når de konkrete beslutningene rundt et eventuelt kjernekraftverk skal tas, på tilsvarende måte som ved vindkraft.

Kjernekraftverkene må også inn i byråkratiets kvern uansett størrelse og det kommer til å ta lang tid å få det regulatoriske under kontroll. Og det er foreløpig som kjent ikke bygget noen slike SMR-anlegg i Norge.

Dekommisjonering – nedbygging og demontering av atomanlegg

Det er arbeidskrevende å dekommisjonere, dette innebærer å demontere alt av utstyr, strukturer og bygninger, fjerne absolutt alt radioaktivt materiale, håndtere alt avfallet som skapes og lagre det i godkjente anlegg.

Dette tar tid og det er komplisert å pønske ut en god plan, søke om tillatelse for planen og å sørge for at den kan gjennomføres som den skal. Flere nasjoner har kommet et stykke i prosessen, slik som Finland som har satt i gang en prosess med å bygge et deponi for dekommisjonering.

Igjen, dette tar tid, vi trenger mere kunnskap og diskusjonen rundt kjernekraft fremover, må ikke stå i veien for viktige beslutninger vi må ta i disse tider for å møte våre klimaforpliktelser og behovet for mer fornybar produksjon i Norge.

Distriktsenergi utdyper gjerne dette innspillet om det er ønskelig.

Vennlig hilsen

Distriktsenergi

Knut Lockert
daglig leder